

Kogutowicz Károly (1886–1948)



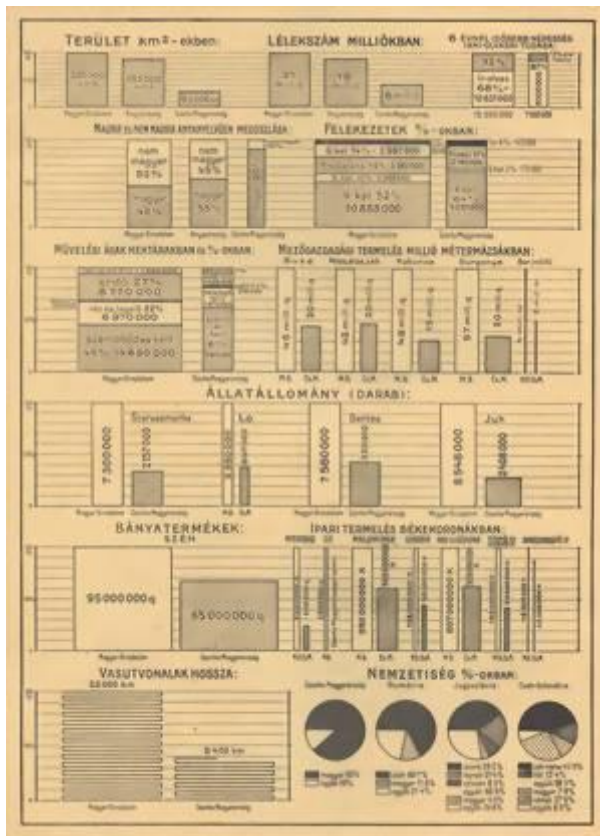
Tanár, geográfus, a szegedi egyetem rektora. Budapesten született. A Váci utcai piarista gimnáziumban kitűnő nevelésben részesült. Az Önképzőkör elnöke volt, legjobb barátja Hevessy György, a későbbi Nobel-díjas tudós lett. Egyetemi tanulmányait a budapesti tudományegyetemen végezte, földrajzot, geológiát, csillagászatot, növény- és állattant tanult. Doktori disszertációját 1907-ben védte meg. Apja, Kogutowicz Manó, a magyarországi kartográfia megalapítója térképésznek nevelte, így annak viszonylag korai halála után a Magyar Földrajzi Intézet Rt. igazgatója lett. 1909-ben, Londonban részt vett a Nemzetközi Földrajzi Uniónak az egymilliósvilágtérkép-sorozat kiadását elkészítő ülésén. 1911-ben a Leeds városbeli Man cégtől egy új kétszínnyomó ofszetgépet vásárolt, ezzel számottevően megnövelte cége termelékenységét, s így az iskolai atlaszok árát is jócskán mérsékelni tudta. Az új kiadású térképműveken a Kogutowicz név szerepel, de sokszor már nem állapítható meg, hogy mennyi azokban Manónak, az apának és mennyi Károlynak, a fiúnak a munkája. Az első világháborúban negyvennégy hónapot töltött – főleg az olasz – fronton; megfigyelőként és légifénykép-kiértékelőként szolgált. A háborút követően cégét elvesztette, igazgatói beosztásáról lemondott, és gimnáziumi tanárként dolgozott Budapesten. 1923-tól a szegedi egyetemen az általános és összehasonlító földrajz nyilvános és rendes tanára lett. 1929–30-ban dékán, 1941–42-ben az egyetem rektora lett. Számos korszerű, nemcsak földrajzi, de történelmi iskolai térkép, atlasz szerkesztője és kiadója volt. 1944-ben családjával Németországba távozott, és a Stuttgart melletti Ludwigsburgban halt meg. Éppen Amerikába indult volna, amikor egy szívroham végzett vele.

Munkái:

- *Kogutowicz Teljes Atlasza. Ötödik bővített és átdolgozott kiadás. Magyar Földrajzi Intézet Rt., Budapest, 1912.*
- *Atlasz a magyar történelem tanításához; Atlasz a világtörténelem tanításához. Budapest, 1913.*
- *Népiskolai atlasz. M. Kir. Állami Térképészet, Budapest, 1923.*



A Népiskolai atlasz hátsó borítóján (képünkön) gazdasági vonatkozású statisztikai adatokat ábrázoló grafikonok olvashatók. Az adatokat megadják mind a „Magyar Birodalom”, mind pedig „Csonka Magyarország” területére – ebben a sorrendben –; az ország területét és a népesség megoszlását ezeken kívül az „Anyország” viszonylatában is. Az adatok sorát a nemzetiségek arányainak grafikonjai zárják Csonka Magyarországra és a magyar területekből Trianon



után legnagyobb mennyiségben részesedő országokra (Románia, Jugoszlávia, Csehszlovákia) vonatkozóan.

Irodalom:

- Madzsar Imre: *Kogutowitz Károly: Atlasz a magyar történelem tanításához; Atlasz a világtörténelem tanításához. Budapest, 1913. Századok, 1915. 1-2. sz. 83-86. l.*
- Mosoni László – Nádasi András: *Kogutowicz Manó és Kogutowicz Károly földrajzi és történelmi atlaszai, térképei és glóbuszai. Könyv és Nevelés, 2008. 3. sz.*

<http://www.bibl.u->

szeged.hu/exhib/evfordulo/kogutowicz/kogutowicz2.jpg

<http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/spitzer/cimlap.jpg>

<http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/2000/spitzer/statistics.jpg>